

INTÉZMÉNYAKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS

2013/2014

(Harmadik akkreditációs értékelés)

BHAKTIVEDANTA HITUDOMÁNYI FŐISKOLA

AKKREDITÁCIÓS JELENTÉS

A 2014/8/IX/7. sz. MAB HATÁROZAT MELLÉKLETE

2014. szeptember 26.

Előző intézményakkreditáció: 2006/6/VII/3. és 2007/7/XII. sz. MAB határozat

TARTALOMJEGYZÉK

I. Akkreditációs minősítés	2
II. Minőségértékelés	4
II.1. A főiskola általános helyzetképe	4
II.2. A főiskola kulcsfontosságú eredményei	5
1. Oktatás	5
2. Kutatás-fejlesztés, alkotó/művészeti tevékenység	6
3. Gazdálkodás	6
II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész).....	6
1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására	6
2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése	7
3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere.....	7
4. Az oktatók minőségének biztosítása	7
5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások.....	8
6. A főiskola belső információs rendszere	8
7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása	9
III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok	9
IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése.....	10
Vaisnava teológia	10
Vaisnava teológia	14
Vaisnava jogamester.....	18
Függelék	22
A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola által folytatott képzések	22
A látogató bizottság tagjai, az eljárás MAB referensei, a látogatás időpontja	22

BHAKTIVEDANTA HITUDOMÁNYI FŐISKOLA AKKREDITÁCIÓS ÉRTÉKELÉSE

I. Akkreditációs minősítés

<p style="text-align: center;">Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola</p>	<p style="text-align: center;">2014/8/IX/7. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">A főiskola akkreditációja – az intézményakkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2015. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2015 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>
---	---

Az akkreditációs minősítés indoklása

A nemzeti felsőoktatásról szóló hatályos 2011. évi CCIV. tv. vonatkozó §-ai, illetve a MAB akkreditációs elvárásai alapján **A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskolát a MAB főiskolaként akkreditálja**¹. A jogszabályoknak és az akkreditációs elvárásoknak való megfelelés tekintetében a MAB a következőket állapította meg:

- Az intézmény az Nftv. szerinti^{2 3} képzési szerkezetben folytat képzést⁴.
- Rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges állandó oktatói, kutatói karral: a teljes munkaidőben foglalkoztatott⁵ oktatóinak létszáma **13 fő**.⁶ A főiskola az értékeléskor **nem felel meg** annak a törvényi előírásnak, hogy az alaptervekenységének ellátásához szükséges oktatók és kutatók legalább **hatvan** százalékát munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatja (**20 + 8 főből összesen 13 fő: 46,4 %**).⁷
- **Teljesül** az a törvényi előírás, hogy a munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók **legalább egyharmadának** legyen tudományos fokozata. Az értékeléskori állapot szerint **13 főből összesen 5 fő rendelkezik PhD fokozattal, ez 38,5%**.
- Rendelkezik a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel (megfelelő épülettel – benne a funkciók teljesítésére alkalmas szervezetszerű terekkel; előadóteremmel, szemináriumi helyiséggel, könyvtárral, informatikai háttérrel, megfelelő hozzáférésekkel – valamint kollégiumi férőhelyekkel, diákétkezési lehetőségekkel) és pénzügyi eszközökkel.
- Az intézményi dokumentumok⁸ kidolgozottak, rendelkezésre állnak.
- Az intézmény minőségbiztosítási és – fejlesztési folyamatai – ennek keretei között a vezetési, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárások – megfelelőek.

¹ Nftv. 115. § (4) Az e törvénynek megfelelő fenntartási rendszert, intézményi, szervezeti felépítést, személyi feltételeket – ha e törvény eltérő rendelkezést nem tartalmaz – a **felsőoktatási intézményeknél 2015. szeptember 1-jéig kell kialakítani**.

² Nftv. 6. § (2) Legalább két képzési, illetve tudományterületen vagy művészeti ágban, legalább négy szakon, a következő választható képzési szerkezetben folytat képzést: alapképzés, vagy alap- és mesterképzés, vagy alap-, valamint mester- és doktori képzés, vagy mester- és doktori képzés.

³ Az Nftv. 91. § (5) **Hitéleti képzést folytató felsőoktatási intézmény** a főiskola elnevezést akkor is használhatja, ha egy képzési területen, egy szakon jogosult alapképzés folytatására.

⁴ Ld.: a *Függelékben* felsorolt szakok jegyzékét

⁵ „Olyan oktatási feladatot ellátó, az intézménnyel határozott vagy határozatlan idejű munkaviszonyban, ill. közalkalmazotti jogviszonyban vagy ezekkel azonos elbírálás alá eső jogviszonyban álló, oktatói, tanári vagy tudományos kutatói munkakörben foglalkoztatott, aki az intézmény foglalkoztatási követelmény-rendszerében a munkakörre meghatározott feladatát az Nftv. 26. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti teljes óraszámában látja el.” (MAB szakmai bírálati szempontok)

⁶ A főiskola székhelyen kívüli képzésében, Helsinkiben 8 külföldi állampolgárt foglalkoztat „címzetes főiskolai oktatói” státusban. Az Nftv. 32. § (2) bekezdése szerint e cím **óraadó** oktatóknak adható.

⁷ A Helsinkiben folyó székhelyen kívüli képzés a főiskola alaptervekenysége, ennek ellátásához szükséges a 8 (a képzés honlapja szerint 17, lásd <http://www.bvkk.fi/teachers/>) Helsinkiben működő oktató, őket tehát bele kell számítani a teljes oktatói gárdába. Az LB jelentés tervezetére küldött észrevételeiben a főiskola ugyanakkor azt jelezte, hogy a Szenátus 2014. augusztus 25-i döntése szerint a 2014/15-ös tanévtől határozatlan ideig nem indítják a *vaisnava teológia* képzést Helsinkiben.

⁸ Alapító okirat; küldetésnyilatkozat; organogram; intézményfejlesztési terv; szervezeti és működési szabályzat; minőségbiztosítási szabályzat; az előző akkreditáció MAB határozata.

Az intézmény **2015. március 31-ig dolgozzon ki intézkedési tervet** a következők tekintetében:

- a munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók törvény (Nftv.) szerinti arányának elérésére,
- a tudományos fokozattal rendelkező tantárgyfelelősök biztosítására (mindegyik képzésben),⁹
- egyes tantárgyfelelősök túlterheltségének megszüntetésére (mindegyik képzésben),
- az akkreditációs elvárások szerinti T/E oktatói arány biztosítására (mindegyik képzésben),
- a hallgatói lemorzsolódás csökkentésére (mindegyik képzésben),
- a székhelyen kívüli képzés fenntarthatósági és minőségi problémáinak orvoslására.

Az intézkedési terv végrehajtását a MAB **nyomon követési (monitor) eljárás keretében értékeli.**

---

⁹ Az LB jelentés tervezetére küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy e probléma orvoslása folyamatban van. (Lásd még a személyi feltételek tárgyalását alább az egyes szakoknál.)

II. Minőségértékelés

II.1. A főiskola általános helyzetképe

Honnan – hova tart a főiskola?

A *Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola* (BHF) – Európában mindmáig egyedüliként – 2004-ben lett államilag elismert vaisnava felsőoktatási intézmény. Oktatási tevékenysége kettős célt szolgál: egyrészt szerzeteseket képez az alapító egyház (*Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége*) számára, másrészt a hindu-vaisnavizmus tanításait közvetíti az érdeklődők számára, felekezeti hovatartozástól függetlenül.

Az intézmény az előző intézményakkreditáció óta eltelt időszakban következetesen törekedett szervezetének és képzéseinek fejlesztésére, a MAB értékelésben foglaltak figyelembe vételével szükséges intézkedések meghozatalára. Áttért a bolognai rendszer szerinti képzésre (*vaisnava teológia* alapképzési szak), elindította e képzését székhelyen kívül (angol nyelven, Helsinkiben), sikeres szaklétesítés után elindította a *vaisnava jogamester* alapképzési szakot (mindezeket a MAB támogató véleményével), továbbá – a MAB Felülvizsgálati bizottság támogató véleménye nyomán – szakindítási engedélyt kapott a *vaisnava teológia* mesterképzési szak indítására. Az új képzéseknek is köszönhetően jelentősen növelte hallgatói létszámát (2009 óta 25 %-kal).

A tananyagfejlesztés keretében a MAB javaslatának megfelelően erősödött az indológiai tematika a tantervekben, a szanszkrit nyelv kötelező tantárgy lett. Megtörtént az oktatói gárda minősítettségének elvárt szintre fejlesztése (szakirányú PhD értekezésekkel), bővültek az oktatókkal szemben támasztott követelmények (SZMSZ módosítások keretében).

A főiskola dokumentumai, szervezete, vezetése, intézményi stratégia

A főiskola alapdokumentumai jól kidolgozottak, rendszeresen aktualizáltak, az intézmény honlapján (www.bhf.hu) – az *Intézményfejlesztési terv* kivételével – elérhetők. A főiskola vezető testületi szerve a Szenátus, melynek elnöke a rektor. A szervezeti egységek vezetői részt vesznek az intézményi szintű döntéshozatalban. A főiskolán két tanszék működik, a két alapszakhoz kapcsolódóan. Fontos intézményi célkitűzés, hogy a szervezeti egységek együttműködjenek, s az oktatók vezetői és/vagy adminisztratív feladatokat is ellássanak. Ez a napi gyakorlatban megvalósul. Az intézmény működésében a fenntartó egyházzal való kapcsolat meghatározó, s az infrastruktúra költséghatékony kihasználásában rendkívül fontos.

A főiskolán a törvényi előírásnak megfelelően működik hallgatói önkormányzat. Három tagját előzetes jelölés alapján titkos szavazással választja meg a hallgatói közgyűlés, az elnököt maguk jelölik ki. A hallgatói létszámhoz viszonyítva a három fő képes ellátni a feladatokat. A HÖK elnöke újonnan választott (egyben a főiskola oktatója is), tagja a 11 tagból álló szenátusnak, a hallgatóság megfelelő képviselője biztosított. A működéshez szükséges tárgyi infrastruktúra (iroda, számítástechnika, nyomda, anyagok) rendelkezésre áll. A HÖK általában havonta ülészik, de indokolt esetben ez gyakoribb is lehet. A főiskola vezetősége biztosítja a döntésekhez szükséges információt a hallgatókat érintő kérdésekben, s minden esetben figyelembe veszi a HÖK véleményét és javaslatait. A főiskola jellegéből (kis méret, a hitéletre jellemző közvetlen emberi kapcsolatok) következően a HÖK érdekvédelmi feladatokat gyakorlatilag nem lát el, s ezt a hallgatók nem is igénylik. A tanulással kapcsolatos és egyéb személyes kérésekkel, problémákkal lehet és érdemes közvetlenül az oktatókhoz fordulni, illetve a *Tanulmányi osztály* is segít. Ezt a hallgatók a velük történt beszélgetés során konkrét példákkal támasztották alá. A most megválasztott új hallgatói önkormányzat két főbb feladatot határozott meg: a szociális juttatási rendszer átalakítását, illetve a hallgatók tudományos munkára való széles körű motiválását. A HÖK működése megfelel az adott körülményeknek és a hallgatók elvárásainak.

A 2012-15. közötti időszakra vonatkozó *Intézményfejlesztési terv*ben a főiskola meghatározta fő stratégiai irányait. Legfontosabb célkitűzésként – egyebek között – a hallgatói létszám növelését, valamint a képzések kimeneti minőségének növelését jelölték meg. A célkitűzések megvalósítása jól halad (pl. mesterképzés indítása 2014 őszén).

A főiskolai C-SWOT analízis

Az intézmény működésének legfontosabb *korlátai* között az elhúzódó gazdasági válságot, annak társadalmi hatásait, közelebről pedig a gyorsan változó hazai szabályozási környezetet, s a finanszírozás

bizonytalanságait említi. A közvetlen korlátok között szerepel a hallgatók rossz szociális helyzete, az alacsony bemeneti színvonal, s a főiskola és az egyház viszonylagos társadalmi elszigeteltsége is.

A főiskola fő *erőssége* a meglévő oktatói kar, a munkatársak képességei és elkötelezettsége, az oktatók és hallgatók között meglévő közvetlen viszony. *Gyengeség* az oktatók alacsony száma, nyelvtudásuk (angol) hiánya, s a nem elég intenzív kutatói és publikációs tevékenységük. Nehezen értelmezhető mindazonáltal valós gyengeségként egy ilyen kis intézménynél a belső kommunikáció elégtelensége, melyet az önértékelésben feltüntettek. A *lehetőségek* sorában a nemzetközi kapcsolatok erősítése, forrásbevonás áll az első helyen, míg a *veszélyek* legfontosabbika a fenntartó egyházi státuszának, vagy a főiskola állami támogatásának megvonása.

A SWOT elemzésre épített cselekvési háló elemei a stratégiai elmozdulások lehetséges irányait is kijelölik, a fent jelzett gyengeségek orvoslását és a lehetőségek kiaknázását célozva.

II.2. A főiskola kulcsfontosságú eredményei

1. Oktatás

A főiskola képzési szerkezete, a képzések eredményessége

A BHF-en jelenleg két szakon folyik képzés, *vaisnava teológia* és *vaisnava jogamester* alapképzési szakon. 2014 szeptemberétől az előbbin elindul a mesterképzés is.

A hallgatói létszám az elmúlt években folyamatosan emelkedett, 2009-hez (257) képest 2013-ban 25 %-kal több (320) a felvett hallgató. Nappali képzésben a hallgatók 40-45 %-a, levelező képzésben 55-60 % vesz részt. Az arány mind erősebben a levelező hallgatók felé tolódik el az elmúlt években. A főiskola dicséretesen adatgazdag önértékeléséből az is kiderül, hogy az igen jó tanulmányi átlageredmények mellett meglehetősen magas, 20-60 % közötti az ismételt vizsgát tett hallgatók aránya. Ez tükrözheti a hallgatók viszonylagos felkészületlenségét, de a főiskola, a vizsgáztató oktatók szigorúságát is.

A hallgatók lemorzsolódása jelentős (30-60%), bár az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat. (Részletesen lásd alább, a *vaisnava teológia*, valamint a *vaisnava jogamester* alapképzési szakok értékelésénél). Egyelőre nem lehet megítélni a képzések szintjei közötti átjárhatóságot, mivel a mesterképzés csak most indul. Erre elvben nem csak a saját alapképzést elvégzettek jelentkezhetnek, ami az átjárhatóság szempontjából pozitívum.

A hallgatók TDK munkában való részvétele igen szerény. Éves átlagban mintegy 10 hallgató szerepel a főiskola által szervezett speciális, *Vaisnava Tudományos Diákköri Konferencián*. A célkitűzések között szerepel a jelenlegi helyzet javítása, az OTDK tevékenységbe való bekapcsolódás, ami egyértelműen bátorítható, hiszen feltehetően lennének olyan színvonalas dolgozatok, amelyekkel nagyobb felsőoktatási-tudományos nyilvánosság elé is ki lehetne lépni.

Az előző intézményakkreditációs vizsgálat észrevételezte a végzős hallgatók által készített szakdolgozatok túlnyomórészt ismertető-leíró, kompilációs jellegét. A mostani látogatáskor végzett szűrőpróbaszerű betekintés alapján, ha nem is jelentős elmozdulás, de némi előrelépés állapítható meg e téren. Mindazonáltal javasolható, hogy a szakdolgozat írásban a témavezető oktatók jobban ösztönözzék és segítsék hallgatóikat az önálló, kritikai gondolkodásmódot tükröző elemzések végzésére, beleértve a vaisnava gondolkodás és gyakorlat szélesebb kontextusba helyezését és kritikai önreflexióját is.

Végzettek elhelyezkedése

A *vaisnava teológus* képzés a fenntartó egyház követőire és a szerzetesekre fókuszál. Az egyházzal való szoros, gyakorlatilag napi kapcsolat biztosítja a képzésre vonatkozó speciális munkaerő-piaci (foglalkoztatói) igények követését. A két alapszak közül a *jogamester* képzés a népszerűbb a hallgatók körében. Az itt megszerzett végzettség és szakképzettség munkaerő-piaci hasznosítási lehetőségei jelenleg kielégítőek.

Végzett hallgatóinak körében 2014 januárjában készített kérdőíves felmérést a főiskola. A 30 válaszoló túlnyomó többsége jeles, illetve jó minősítéssel végzett. Elhelyezkedésüket illetően többségüknek nem voltak nehézségeik, 40 % azonnal, 30 % a végzést követő egy hónapon belül munkába állt, 60 % a végzettségének megfelelő munkakörben helyezkedett el. A válaszolók közel 90 %-a teljes mértékben elégedett volt a főiskolán tanultakkal, bár ezek teljes körű felhasználhatósága a napi munkát illetően már nem mutat ilyen magas arányt (57 %).

2. Kutatás-fejlesztés, alkotó/művészeti tevékenység

A BHF keretein belül működik a *Védikus Tudományok Kutatóközpontja*, amely kiadványokkal és rendezvényekkel végzi a Krisna-tudatú vallásosság megismertetését. A központ munkatársai által írt, gazdagon illusztrált könyv, *A természet IQ-ja*¹⁰ angol kiadását az *USA Book News* multimédia vállalkozás kitüntette. (Ezen elismerés tényleges értékének megítélését árnyalja, hogy a szervezet az USA-ban nem ritka olyan vállalkozások közé tartozik, melyek megfelelő regisztrációs, illetve eljárási díj beszedése mellett adják elismerő címeiket, (át)látható érdemi bírálati folyamat, lektorálás nélkül.¹¹) Szintén a főiskolához köthető a gaudíja vaisnavizmus hazai periodikája, a *Tattva*, amelyben az oktatók rendszeresen publikálnak. A folyóirat 1998. óta jelenik meg, változó rendszerességgel, jelenleg a BHF és a *Bhaktivedanta Kulturális és Tudományos Intézet Alapítvány* közös kiadásában.

Ahogy feljebb láttuk, maga az intézmény gyengeségként jelöli meg a főiskolán folyó kutatások intenzitását, a publikációs tevékenységet. Érthetően az oktatók kis létszáma és nagy leterheltsége is komolyan nehezíti az intenzív kutatómunkát. Az intézményközi együttműködés más hazai oktatási intézményekkel igen szerény. A főiskola regionális és nemzetközi szerepe ugyanakkor megkívánna a kutatási tevékenység erősítését. Célszerű lenne intézmények közötti (további) együttműködéssel, akár kijelölt közös kutatói programok formájában erősíteni e munkát. A nemzetközi kapcsolatrendszer adott a főiskola történetében, kivált indiai egyetemek vonatkozásában, ez megfelelő nyelvi kompetenciák birtokában kiaknázható (bár az oktatók angol nyelvismerete a SWOT elemzés tanúsága szerint is komoly erősítésre szorul.) Megfontolásra érdemes volna továbbá, hogy a gaudíja vaisnavizmus terén kifejtett tudományos tevékenységük eredményeit ne csak saját folyóiratukban és kiadványaikban tegyék közzé, hanem hazai és nemzetközi tudományos kiadványokban, lektorált folyóiratokban is publikáljanak.

A BHF 2005 óta rendszeresen megrendezi a *Létkérdés Konferenciát*, 2012-ben pedig *Stein Aurél* születésének 150. évfordulójára rendeztek kiállítást és konferenciát a főiskolán: ez utóbbi különösen örvendetes, hiszen talán a hazai orientálistika felé történő nyitás jeleként értékelhető. Az oktatók évente 15-20 hazai és 5-10 nemzetközi tudományos előadást tartanak, nagyobb számú népszerűsítő előadás, rendezvény mellett.

A kutatás szakirodalmi háttérét erősíti a főiskola könyvtárában elhelyezett hagyatéki *Puskás Ildikó Indológiai Gyűjtemény*, valamint egy egyre bővülő jóga témájú szakirodalmi gyűjtemény.

3. Gazdálkodás

Az intézmény gazdálkodása stabil, e tekintetben nem volt számottevő változás az elmúlt öt évben. A bevételek döntő részét, közel 90 %-át az állami támogatás képezi, vállalkozási és egyéb bevételek, támogatások mellett. A kiadások mintegy fele személyi jellegű. A bevételek és a kiadások az elmúlt évek átlagában egyensúlyban voltak, úgy, hogy fejlesztésekre nem jutott érdemi forrás.

Az intézmény vezetése tisztában van a bevételek egyoldalúságának kockázataival, ezért – a gazdálkodásban rejlő tartalékok feltárása mellett – a jövőben fokozni kívánják pályázati tevékenységüket, további források bevonása céljából. Ehhez erősíteni kell az intézményben a pályázati és projekt menedzsment kompetenciákat, ha szükséges, akkor új munkaerő bevonása révén.

II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész)

1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására

A BHF minőségpolitikájában alkalmazza a hazai és nemzetközi előírásokat, azokat az intézmény egyedi viszonyaihoz igazítva. A jól átgondolt minőségpolitikában meghatározott szándékok és törekvések alkalmasak a főiskola küldetésének megvalósítására. A vezetőség elkötelezett a minőség folyamatos fejlesztése iránt, ennek megfelelően teljes irányítási eszközrendszerével gondoskodik a minőségbiztosítási tevékenység fenntartásáról. A minőségbiztosítás beépül az intézmény stratégiai törekvéseibe, az oktatás és a kutatás folyamatába. A képzési programok és a kiadott diplomák minőségét biztosító eljárásokat szabályzatok formájában határozták meg. Az eljárásrendszer megfelelő, a főiskola honlapján a külső szemlélő számára is megtekinthető.

¹⁰ Hornyánszky Balázs - Tasi István: *A természet IQ-ja*. Budapest: Kornétás Kiadó, 2002. 158.o.

¹¹ Lásd: L. Miller, „Vanity book awards”. http://www.salon.com/2009/11/18/vanity_book_awards/

A minőségbiztosítással kapcsolatos feladatok ellátásáról a Szenátus, a minőségbiztosítási felelős, a *Minőségbiztosítási bizottság* és a *Tanulmányi osztály* gondoskodik. A munkában a főiskola oktatói, hallgatói, a hallgatói önkormányzat, a *Tanári Tudományos Tanács* (TTT) is részt vesznek. Az egyes szereplők feladatait, hatás-, és felelősségi köreit a – 2013 decemberében kelt – *Minőségbiztosítási szabályzat* írja le, mely az intézmény honlapján elérhető.¹² A *Minőségbiztosítási bizottság* kapcsolat-tartást biztosít az intézmény vezetése, valamint a hallgatók és az oktatók között. Ez a koordináció segíti a stratégiai és minőségcélok összehangolását. Egy fő, mint minőségbiztosítási felelős látja el a koordinációs feladatokat, különösen a stratégiai és minőségcélok összehangolását, az intézményfejlesztési terv és minőségirányítási koncepció illeszkedésének biztosítását. Az ő feladata rendszeresen tájékoztatni a főiskola vezetőit, és ennek révén az oktatók, dolgozók és külső érdekelt felek számára biztosítani a folyamatos, kétirányú információáramlást.

Minőségbiztosítási rendszerük kialakítása során nem kötelezték el magukat semmilyen konkrét rendszermodell (ISO, EFQM, TQM stb.) mellett, de ezek egyes alapelveit és módszereit (partnerközpontúság, folyamatszemplélet, a vezetés elkötelezettsége, döntés tények alapján, folyamatos fejlesztés, stb.) hasznosítják. A szükségtelen formalitások mellőzésével egyet lehet érteni, de egy összefoglaló leírás (minőségbiztosítási kézikönyv) hasznos volna. A főiskola intézményi stratégiáját és annak megvalósítási rendszerét (benne a minőségbiztosítást) a MAB által ajánlott PDCA ciklusnak megfelelően alakították ki. Az egyes célokhoz kapcsolódó feladatok végrehajtását és azok visszamérését a rektor irányításával a Szenátus ellenőrzi, és a feladatok elvégzése során jelentkező észrevételek alapján a minőségbiztosítási felelős tesz javaslatot a stratégiai intézkedések megvalósításának és módjának változtatására. A jelenlegi és volt hallgatók körében végzett felmérések (az oktatói munka hallgatói véleményezése, pályakövetés) jól dokumentáltak, hozzáférhetők, beleértve a vizsgálatok utóéletét is.

2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése

Az intézmény méreténél és speciális fókuszánál fogva új képzési program indítását ritkán kezdeményezi. A *vaisnava teológia* mesterképzési szakot 2014 őszén indítják, összhangban az intézményi stratégiával (hallgatói létszám növelése, képzési portfólió bővítése, oktatók számának és a minősítettek arányának növelése). Az új képzési program tervezetének összeállításánál figyelemmel voltak a felhasználói oldal (egyház) igényeire, hozzáigazítva ezeket az oktatók javaslataihoz és az intézmény lehetőségeihez. A képzések indításában, és a meglévő képzések fejlesztésében fontos szempont a már végzett hallgatók pályájának nyomon követése és tapasztalataik felhasználása. Az intézmény legutóbb 2014 januárjában készített felmérést a már végzett hallgatók között (lásd feljebb, a II.2.1. pontban).

A képzések működés közbeni minőségellenőrzését és a folyamatos tananyagfejlesztés céljait a havi rendszerességgel tartott *Tanári Tudományos Tanács* ülések szolgálják

3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere

A hallgatói teljesítmények értékelése a *Tanulmányi és vizsgaszabályzatban* (TVSZ) rögzítetteknek megfelelően történik, a szabályzat az intézmény valamennyi oktatója és hallgatója számára hozzáférhető (a főiskola nyilvános honlapján nem szerepel a szabályzatok között). Az intézményakkreditációs látogatáson a hallgatókkal folytatott beszélgetés során nem merült fel panasz, észrevétel a követelmények, a hallgatói teljesítmények értékelése kapcsán.

A hallgatói teljesítmények folyamatos javítását tudományos ösztöndíjjal, a VTDK évenkénti megrendezésével, valamint más rendezvényekkel is ösztönzik.

4. Az oktatók minőségének biztosítása

Az oktatókkal szembeni elvárásokat a főiskola SZMSZ-ében rögzítette. Az oktatók megfelelőségét már a kiválasztásnál, az alkalmazási eljárás során vizsgálják, valamint oktatói életpálya modellt működtetnek. Rendszeres a kutatási-oktatási teljesítmény értékelése a tanszékvezetők, valamint a *Minőségbiztosítási bizottság* részéről. A munkatársak (oktatók és a háttérszemélyzet) együttműködése jó. Különös hangsúlyt fektetnek az oktatók (és a többi munkatárs) hitbéli, szellemi-lelki elkötelezettségének fenntartására. Ennek érdekében a havi értekezleteken minden résztvevő beszámol előző havi lelki gyakorlatairól (ezekről személyes naplót is vezetnek).

---

¹² http://bhf.hu/to/szabalyzatok/BHF_Minosegbiztositasi_Szabalyzat_2013_12_13.pdf

A főiskola jelenlegi oktatói kara minősítettség tekintetében megfelel az előírásoknak. A munkaviszonyban foglalkoztatott 13 oktató közül 5 fő rendelkezik PhD fokozattal, ez magasabb a törvényileg elvárt egyharmados aránynál. Határozott törekvés figyelhető meg, hogy kizárólag minősítéssel rendelkező vagy e felé haladó oktatókat alkalmazzanak. Mindazonáltal több oktatóra lenne szükség a meghirdetett képzések megfelelő terhelési mutatók szerinti lebonyolításához. Az oktatók életkora nem jelent nehézséget a jelenlegi és közeljövőbeli működésben. Az oktatói utánpótlás tekintetében viszont érzékelhető a bezárkózás veszélye. A főiskola csak gyakorló Krisna-tudatú hívőket alkalmaz oktatóként és más munkakörben is. Ez a hitéleti tantárgyak oktatóinál érthető, más oktatók, illetve egyéb munkakörökben foglalkoztatottak esetében azonban nem nyilvánvaló, noha kétségkívül szoros szellemi-elkötelezettségi viszonyt biztosít az intézmény alkalmazottai között.

Az oktatók kutatási és publikációs eredményei megfelelőek. Az oktatási terhelés csökkentése után várható ezen a területen számottevő elmozdulás. Az intézményi fejlesztések során alkalmazott (teljesítmény) mutatók sorában az oktatói kutatási és publikációs célkitűzések igényesek, helyenként talán a reálisan elvárhatónál nagyobb mértékben is.

Az oktatók továbbképzése folyamatos. A korábbi MAB észrevételeket is figyelembe véve szanszkrit felkészítő kurzusokat tartanak a szentírás tantárgyakat oktató tanárok részére. Van emellett pedagógiai továbbképzés vendégelőadókkal, szorgalmazzák a PhD képzésbe beiratkozást a tudományos fokozattal még nem rendelkezők körében, s külföldi továbbképzéseken való részvételt is biztosítanak.

Az oktatói munka hallgatók véleményezésére vonatkozó kérdőív sablonja a *Minőségbiztosítási szabályzat* 1. sz. melléklete.

5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások

A tanulás támogatására rendelkezésre állnak a megfelelő eszközök és infrastruktúra. A fenntartó egyházzal való szoros kapcsolat az infrastruktúra költséghatékony kihasználásában rendkívül fontos. 2010-ben készült el a főiskola új oktatási épülete, de jelenleg oktatási tevékenység a szomszédos, az adott egyházi arculat stílusában igényes kialakítású hitéleti épületben (*Haré Krisna Oktatási és Kulturális Központ*) is zajlik.

A hallgatók igényeit igyekeznek az oktatók figyelembe venni, a közvetlen kapcsolattartás révén mindenre választ kapnak a hallgatók. A tehetséggondozás keretében a főiskola mentori rendszert működtet az érdeklődő hallgatók számára.

Az oktatási és kutatási igényeket jól szolgálja a főiskola közel 15 ezer kötetes könyvtára, melynek speciális része a – még feldolgozás alatt álló – *Puskás Ildikó* hagyaték. A könyvtári katalógus elérhető online a főiskola honlapjáról.

Elfogadható a főiskola számítógépes felszereltsége, a hallgatói hozzáférés. Figyelemre érdemes azonban, hogy a 2014 januárjában végzett elégedettségi felmérés tanúsága szerint a hallgatók – más mért elemekhez képest – kevésbé elégedettek a számítógépes ellátottsággal, internet elérhetőséggel, az akadálymentesítéssel (nincs lift a többszintes épületben.), s a *Tanulmányi osztály* ügyintézésével. A főiskola vezetése keresi a lehetőségeket az oktatási infrastruktúra fejlesztésére.

A szociális-jóléti juttatások, kollégiumi férőhelyek (20) rendelkezésre állnak, bár a hallgatók szociális helyzete többet kívánna. Külön sportolási vagy rekreációs lehetőség nincs az intézményben, mert a (jógamester) képzés maga alkalmat ad ezek biztosítására.

6. A főiskola belső információs rendszere

Az intézményi belső információs rendszer az ügyvitelben, a tanulmányi és gazdasági folyamatok terén kiépített és jól működik. Az informatikai ellátottság kielégítő, kihasználtsága igen magas, szükséges lenne bővítése. Az oktatási programok nyilvánosak, elérhetők. A tantervi tájékoztatás és a tantárgyfelvétel megfelelően működik a Neptun rendszerben (a pénzügyi modul most vezették be). A vizsgameghirdetéseket a – rendkívül szűkös elhelyezésű – TO intézi, de a diákok maguk veszik fel a tárgyukat. Az oktatói munka hallgatói értékelése is a Neptun rendszerben történik. Belső információkat szolgáltat – regisztrációt követően – a honlap is (pl. oktatók publikációs teljesítménye). A belső információáramlást az intézmény kis mérete és családias légköre jelentősen megkönnyíti.

A főiskola szisztematikus diplomás pályakövetési (DPR) vizsgálatokat a végzettek viszonylag alacsony száma miatt korábban nem végzett, első ízben 2014 januárjában keresték meg kérdőívvel végzett hallgatóikat. (Lásd feljebb, a II.2.1. pontban.)

7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása

A nyilvánosság elektronikus tájékoztatását a főiskola honlapján, valamint *Facebook* oldalán keresztül valósítja meg. Az információk közreadásáról belső tartalomfelelős gondoskodik. A honlap jól áttekinthető, részletes információkat nyújt a főiskoláról, képzéseiről, valamint tanfolyamairól és egyéb programjairól, tartalma rendszeresen frissül. (Megjegyezzük, hogy a honlapon szereplő tanári kar nem teljesen azonos az önértékelésben, illetve a MAB számára megküldött oktatói névsorban szereplőkkel.) Fentiekén túlmenően évente átlagosan 50-55 alkalommal jelenik meg a médiában a főiskola, s 5-6 médiaközleményt ad ki, különböző rendezvényeivel pedig nyitva áll az érdeklődő nagyközönség számára is.

III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok

1. Javasolt önálló kutatási program kidolgozása, amely kapcsolódik a főiskola nemzetközi (illetve erősítendő hazai) kapcsolatrendszeréhez.
2. Az oktatók vonatkozásában szükséges, illetve javasolt:
  - az oktatói létszám növelésének megfontolása, figyelemmel a munkaviszonyban, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók Nftv. által előírt arányának biztosítására, valamint a minősítettségi arány fenntartására, illetve további javítására;
  - az oktatók (angol) nyelvtudásának javítása;
  - az oktatók publikációs tevékenységének fokozása, a saját kiadványokon túl más hazai, illetve nemzetközi tudományos publikációs fórumokon, lektorált folyóiratokban való megjelenés.
3. Az intézményi minőségbiztosítás tekintetében:
  - Meggondolandó a minőségbiztosítási rendszer folyamatainak kézikönyvben rögzítése.
  - Az elégedettségi vizsgálatokat ki lehetne egészíteni fontossági kérdésekkel, a két dimenzió egymáshoz viszonyított elemzése jelentősen árnyalná a megkérdezettek véleményét, s további következtetésekre, intézkedésekre adna alkalmat.
  - Javasolt az önértékelési adatok legalább két évenként történő aktualizálása, elemzése.
4. A szakdolgozat írásban a témavezető oktatók jobban ösztönözzék és segítsék hallgatóikat az önálló, kritikai gondolkodásmódot tükröző elemzések végzésére, beleértve a válsnava gondolkodás és gyakorlat szélesebb kontextusba helyezését és kritikai önreflexióját is.
5. A szükséges infrastrukturális fejlesztésekhez (pl. számítógépes ellátottság, internet elérhetőség, akadálymentesítés) célszerű a pályázati tevékenység erősítése, s az ehhez szükséges humán kapacitás fejlesztése (pályázati és projekt menedzsment kompetenciák).

IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése

<i>Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola</i>	Akkreditációs minősítés
<p>Vaisnava teológia alapképzési szak (6 félév) <u>Székhelyen</u> (Budapest) folytatott képzés</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/4/V/4.</p>	<p>2014/8/IX/7/1. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2015. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2015 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A *vaisnava teológia* alapképzési szak tanterve megfelel a vonatkozó KKK-nak. A KKK-ban feltüntetett két szakirány közül (*teológia, vaisnava vallásbölcselet*) eddig csak az utóbbi indult, ennek főtárgyai döntően megegyeznek a – MAB által támogatott, részletes – KKK-ban leírtakkal. (A szaklétesítési beadványban szereplő főtárgyak közül kettő, a *Srīmad-Bhāgavatam exegetikája*, valamint a *temp-lomirányítás* nincs az önértékelésben a tantárgyak között feltüntetve.) Az oktatott tantárgyak így megfelelnek a szak képzési céljának és a kitűzött szakmai kompetenciák elsajátításának. Az elméleti és gyakorlati képzés aránya megfelelő. A képzés 80 óra kötelező – de nem kreditértékes – szakmai gyakorlatot is tartalmaz, melyet a somogyvámosi Krisna-völgyben kell a hallgatóknak letölteni.

Személyi feltételek

A szakfelelős (egyben szakirány- és tantárgyfelelős is) megfelel az előírásoknak, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, PhD fokozattal rendelkezik. Az önértékelés szerint a képzés tantárgyainak száma 63, a képzésben 16 oktató vesz részt. Az oktatók száma alacsony, amin ajánlott javítani a jövőben. A megjelölt 7 tantárgyfelelős mindegyike teljes munkaidőben foglalkoztatott oktató, közülük 4 minősített. Disszertációjukat mindannyian a vaisnavizmussal összefüggő témakörben írták. A másik **három megjelölt tantárgyfelelős** (ők összesen 64 kreditnyi tantárgyért felelősek, ez a kötelező tárgyak kreditértékének 41 %-a) **azonban nem felel meg a MAB elvárásoknak, nincs tudományos fokozatuk, s mindhárman adjunktusok.** Közülük 1 fő fokozatszerzés előtt áll, két fő doktorandusz, disszertációján dolgozik, tehát a közeljövőben javulás várható a megfelelés tekintetében.

Jelentős, a MAB által elfogadhatónál magasabb egyes oktatók tantárgyfelelősi kreditterhelése. A maximális 35 kreditet három oktató terhelése haladja meg (36 – a két BHF szakon együtt, 40 – csak ezen a szakon, 58 – ebből a BHF-en, „E” státusban, 28 kredit, a másik szakon, ezen a szakon csak oktat). Két oktató terhelése 25 kredit feletti: 32, illetve 35 kredit (utóbbi személy a 2014-ben induló mester-szak szakfelelőse, tantárgyfelelősi kreditterhelése arra vonatkozik). Három további oktató feltüntetett terhelése magasabb még 25 kreditnél (30, 30, 32), ezek azonban azonos tantárgyak a két BHF alapszakon (*vallásfilozófia*, illetve *szanszkrit*), s így nem kell összeadni kreditértékeiket a terhelés számításához. Mindent egybevéve azonban a 35 kredit túllépése miatt **a képzés jelenleg nem felel meg teljes mértékben az oktatói kreditterhelésre vonatkozó MAB elvárásoknak.**¹³ (A *vaisnava teológia* mester-szak 2014-es indulásával a kreditterhelések még magasabbak lesznek!)

A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatók aránya (T/E = 3:1) tekintetében a képzés **kissé túllépi a MAB által még megfelelőnek tartott arányt: 12 T és 5 E személy oktat a szakon** (az

¹³ A MAB elvárás a következő: „A teljes munkaidejű oktatók (AT) 2/3-ának oktatói terhelése nem haladhatja meg a 25 kredit és max. 5 gondozott/oktatott tantárgyat az adott szakon, összesen pedig legfeljebb 1/3-uk oktatói terhelése – alap- és mesterképzést is figyelembe véve – lehet 35 kredit és max. 7 gondozott/oktatott tantárgy.” (Az oktatói terhelést a szak diszciplináris sajátosságait figyelembe véve a bizottságok eltérően is értékelhetik, mérlegelhetik.)

oktatói lista adatai szerint). Ez az arány javult a korábbiakhoz képest, de további javítása szükséges, az intézmény részéről a törekvés tapasztalható.

Az előző akkreditáció óta az intézmény gondot fordított oktatóinak szakterületi továbbképzésére. A teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatók közel fele elvégezte a főiskola valamelyik szakját is, s a doktori disszertációk is a szakhoz kapcsolódó témákban születtek.

Tudományos háttér

A képzéshez közvetlenül kapcsolódó kutatások száma szerény. A szakon folyó tudományos tevékenység intézményi ismertetése ugyanakkor rendszeresen megtörténik. A publikációs aktivitás fokozása mellett hasznos lenne az intézmény, illetve saját publikációs fórumuk keretein kívül is megjelentetni munkákat.

Amint az önértékelésben írják: „*A szak oktatói kivétel nélkül bírnak azokkal a szakmai kompetenciákkal, amelyek tárgyaik oktatásához szükségesek.*” Érdemes volna ezeket a kompetenciákat tudományos publikációk formájában is megmutatni, mert nem magától értetődő, hogy egy „pszichológus, idegtud.” végzettségű oktató szakértője a „vaisnava episztemológiának és művészetfelfogásnak”, vagy egy biológus az „összehasonlító ind exegetikának”. Érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni arra, hogy az oktatók az általuk oktatott szűkebb szakmai területeken is minél jelentősebb, tudományosan értékelhető publikációs tevékenységet fejtsenek ki (van, akinél ez már így van, de másoknál vannak még hiányosságok).

A BHF az oktatói számára egységes kutatási normarendszert alakított ki, mely meghatározott mennyiségi mutatószámok alapján teszi összevethetővé a teljesítményeket (előadások, publikációk típusok szerinti bontásban, pályázati aktivitás, tanulmányutak, stb.). Az oktatók kutatási tevékenységét a főiskola nemzetközi kapcsolatai is segítik. Az egyik – jelenleg adjunktus – tantárgyfelelős doktori tanulmányait indiai-magyar (ELTE) *co-tutelle* együttműködés keretében végzi.

(Lásd még feljebb a II.2.2. pontban a kutatás-fejlesztésről mondottakat.)

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános infrastruktúrája megfelelő, bár a főiskola épülete nem nagy. Az oktatási (8 tanterem) és kiszolgáló helyiségek rendelkezésre állnak. A speciális infrastruktúra szervesen kiegészíti a teológus képzés általános igényeit. Ebből a szempontból igen előnyös a főiskola számára, hogy a szomszédos *Haré Krisna Oktatási és Kulturális Központ* helyiségeit is használhatják oktatási célokra (pl. zenei oktatás indiai hangszerekkel, tankönyvház főzösziget a *dietetika* tantárgyhoz). A Központ egyben – a somogyvámosi Krisna-völgy mellett – gyakorlóhelyként is szolgál a szak hallgatói számára.

Az oktatást és tanulást, a hallgatók felkészülését segíti a főiskola könyvtára. Külön erény az oktatási segédletek, nagyszámú jegyzet megírása és minden hallgató rendelkezésére bocsátása.

(Lásd még feljebb a II.3.5. pontban mondottakat.)

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám az épület infrastrukturális befogadási korlátjának közelében mozog különösen a levelező hallgatók esetében, bár alatta marad a tervezett maximális létszámnak. Az elmúlt öt év átlagában a megvalósult létszám a szakon nappali képzésben 19 fő, levelező képzésben 45 fő volt. Mindazonáltal a hallgatói létszám növelésének megfontolt határait célszerű lenne kijelölni. Az intézmény alapító okiratában szereplő maximális hallgatói létszám (40 fő/évfolyam/szak nappali, 60 fő/évfolyam/szak levelező képzésben) a jelenleg meglévő infrastruktúrához túlméretezettnek tűnik. A tényleges beiratkozás és a hallgatók lemorzsolódása kiegyenlítőbbé teszi a helyzetet, de egyetlen intézmény célja sem lehet a hallgatói létszám ilyen módú „szabályozása”.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja nagymértékben épít a jó és közvetlen tanár-diák viszonyra. Előadások, szemináriumok, gyakorlatok, egyéni hallgatói munka, egyéni konzultációs lehetőségek egyaránt vannak. A hallgatók a gyakorlati órák számát növelnék.

Az elsőéves hallgatók tanulással kapcsolatos gondjait a felsőbb évesek mentori segítségével hidalják át. Külföldi részképzés lehetséges a hallgatók számára, ennek intézményi támogatása azonban igen szerény. A főiskolán demonstrátori program is működik.

Az utóbbi években a főiskola nagy hangsúlyt fektetett oktatási segédanyagok készítésére. Ezeket a jegyzeteket a diákok minden félév elején megkapják, ezekből tanulnak. A saját jegyzetek mellett javasolható a vainsvizmus gyökereinek megismertetéséhez eredeti források szélesebb körű felhasználása is.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése és a számonkérés jellege (szóbeli és írásbeli, kiselőadások, szeminárium és zárthelyi dolgozatok) egyaránt megfelelő. A gyakorlati képzés a szakon – a 80 órás kötelező szakmai gyakorlatot leszámítva – nem jelentős, a vegetáriánus főzés és a vainszava zene alapjaira terjed ki. A gyakorlati ismeretek értékelése jó.

A szakdolgozat megírásának előkészítése alapos: a szakra bekerülő hallgatók íráskészségét felméri és fejlesztik. A témaválasztás a harmadik félévben megtörténik, az oktatókkal közös döntés eredménye, megadott témák alapján illetve önálló kezdeményezésre. A szakdolgozati témaválasztás során fontos követelmény a téma szakirodalmi feldolgozottsága. A szakdolgozat írását segíti az 5 féléves – szabadon választható – *kutatásmódszertan* tantárgy, valamint egy kifejezetten erre a célra készült jegyzet. A hallgatók recenzióírást is tanulnak, valamint kutatási tervet is készítenek. Mindezek eredményei egyelőre nehezen vagy alig mérhetők.

A záróvizsgán a hallgató a szakdolgozata kapcsán megfogalmazott kérdésekre kell válaszoljon. A záróvizsgák tapasztalatait a *Tanári Tudományos Tanács*, a záróvizsga bizottságok munkáját a Szenátus értékeli és dönt a szükséges változtatásokról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatók lemorzsolódása számottevő, **eddig mindössze 4 (!) hallgató szerzett diplomát a szakon nappali képzésben, 11 pedig levelező képzésben**, a megfelelő évfolyamokra (2008-10 között) felvett 49, illetve 88-ból. Vannak persze még aktív és passzív hallgatók, akik eljuthatnak a diplomáig, ám a felvettek és a **tanulmányaikat sikertelenül befejező 28, illetve 52 hallgató** összevetése alapján mégis azt kell megállapítani, hogy a 2008-2010-ben felvettek körében **a lemorzsolódás igen jelentős: 57-59 %-os, a két munkarendben**. A sikeres záróvizsgát tett hallgatók közül továbbá 1 fő nyelvvizsga hiányában nem kapott oklevelet.¹⁴

A főiskolán eddig nem folyt mesterképzés, így a továbblépés helyben nem volt mérhető. Megfigyelhető, hogy a más intézményekből érkező másoddiplomás hallgatók aránya számottevő. A hallgatók viszont nem mester-, vagy további alapképzésre jelentkezve hasznosítják az itt megszerzett ismereteket, hanem egészen más területeken igyekeznek hasznosítani azt (pl. egészségmegőrzés).

A hallgatók TDK munkában való részvétele szerény. Célkitűzés a részvétel intézményi ösztönzése. A tehetséggondozást segíti, hogy a főiskolának affiliációs szerződése van két indiai egyetemmel, melyeken a BHF-en szerzett alapképzési diploma birtokában folytathatják tanulmányaikat mester, majd doktori szinten. Ezzel a lehetőséggel egyelőre egyetlen hallgató sem élt.

(A képzések eredményességéről lásd még feljebb a II.2.1. pontban mondottakat.)

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a főiskola rektora, így intézményi beágyazottsága értelemszerűen igen jó. A szak gondozása, irányítása, az itt oktató tanárok együttműködése megfelelő. A képzés alapvetően egyházi igényeket elégít ki, de a fenntartó a szakmai kérdésekben önálló mozgásteret ad a főiskolának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A szakon folyó képzés minőségének rendszeres ellenőrzéséért a *Minőségbiztosítási bizottság* felelős.

Az oktatók alkalmazásának fő feltétele – a hitbéli elkötelezettség mellett – a szakmai felkészültség, az eddigi oktatói-kutatói életút, az alkalmazás feltételei összhangban állnak a felsőoktatási törvénnyel. Az

¹⁴ Az LB jelentés tervezetére küldött észrevételeiben a főiskola azt jelezte, hogy a 2011-es évfolyamon a lemorzsolódás érezhetően csökkent.

oktatói korfa megfelelő (35-55 év közöttiek az oktatók), de hasznos lenne néhány további, fiatalabb oktató alkalmazása a folyamatos oktatói utánpótláshoz.

Az érdeklődő, leendő hallgatók számára felvételi előkészítő tanfolyamot szerveznek. A hallgatók szóbeli felvételi vizsgát tesznek, mely pályaalkalmassági beszélgetést is tartalmaz. A lemorzsolódás nagy aránya azt mutatja, hogy hatékonyabb szűrés indokolt a jelentkező hallgatók között.

Az oktatási-tanulási folyamatban az ismeretek elsajátíttatása mellett a hallgatók hitéleti nevelése, fejlesztése, inspirálása van a fókuszban. A hallgatói visszacsatolás az oktatók munkájáról félévente, az OMHV keretében történik.

A végzett hallgatókkal való kapcsolattartás – a végzetek nem túl nagy számára is tekintettel – egyelőre nem szisztematikusan kétirányú, így nehezebb a nyomkövetés és a képzés igazítása az elvárásokhoz. A főiskola rendszeres hírlevelet küld végzettjeinek az aktuális programokról. Kiemelhető jó gyakorlat, hogy a tanulmányaikat sikertelenül befejező hallgatókat kérdőíves megkeresés formájában kérdezik a távozás okairól, valamint a képzésre vonatkozó véleményükről.

(Lásd még feljebb a II.3. fejezetben mondottakat.)

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak önálló SWOT elemzést készített, mely természetesen kapcsolódik a hasonló intézményi elemzéshez (lásd feljebb, a II.1. pontban). A szak vezetése tisztában van a főbb erősségekkel (oktatók kompetenciája, nemzetközi kapcsolatok, stb.) és a gyengeségekkel (nyelvtudás, kutatás, hallgatók lemorzsolódása), s ezek alapján lehetséges fejlesztési stratégiákat dolgoztak ki a gyengeségek lehetséges megszüntetésére.

A 2008-as indítása óta a *vaisnava teológia* alapképzési szak kétségkívül egy megszilárdulási pályán halad, ám ez a pálya nem mentes a zökkenőktől. A magyar felsőoktatást általában érintő gazdasági, irányítási, demográfiai problémák leszűrődve itt is jelentkeznek, társulva e képzés speciális nehézségeivel. A szak és az intézmény vezetésének további erőfeszítéseket kell tenniük a képzés jó minőségben való fenntarthatósága érdekében. Ehhez szolgálnak segítségül az alábbi javaslatok.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Hathatós intézkedések szükségesek a jelentős hallgatói lemorzsolódás megfékezésére, erősebb felvételi szűréssel, különös hangsúlyt fektetve a jelentkezők képzés (hitélet) iránti elkötelezettségének vizsgálatára, valamint hatékonyabb oktatási-tanulási tartalom- és folyamatszervezéssel.
2. Javasolt az oktatók számának növelése, figyelemmel a korfára, az idegennyelv-tudásra, a minősítettségi arány (tantárgyfelelősök!), valamint a T/E arány további javítására, a kreditterhelések csökkentésére, az akkreditációs elvárásoknak való teljes megfelelésre.
3. Érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni arra, hogy az oktatók az általuk oktatott szűkebb szakmai területeken is minél jelentősebb, tudományosan értékelhető publikációs tevékenységet fejtsenek ki. Ajánlott az intézményi publikációs fórumok keretein kívül is közzétenni kutatási eredményeket.
4. A képzési tematikát illetően minőségi előrelépést jelenthet az interdiszciplinaritás beemelése. A vallásközi párbeszéd területén elindított programok ugyancsak több lehetőséget hordoznak.
5. Javasolt a vaisnavizmus gyökereinek megismertetéséhez az eredeti források szélesebb körű felhasználása, a hallgatók erősebb készítése az ilyen források tanulmányozására.

<i>Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola</i>	Akkreditációs minősítés
<p>Vaisnava teológia Székhelyen kívül: Helsinki (angol nyelven) alapképzési szak (6 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/1.</p>	<p>2014/8/IX/7/2. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (Nem akkreditált)</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A székhelyen kívüli képzésben a tanterv azonos a székhelyen folyó képzésével, így megfelel a vonatkozó KKK-nak. A KKK-ban feltüntetett két szakirány közül (*teológia, vaisnava vallásbölcselet*) Helsinkiben is csak az utóbbi indult, ennek főtárgyai döntően megegyeznek a – MAB által támogatott, részletes – KKK-ban leírtakkal. (A szaklétesítési beadványban szereplő főtárgyak közül kettő, a *Srimad-Bhágavatam exegetikája*, valamint a *templomirányítás* a székhelyen kívüli képzésben sincs az önértékelésben a tantárgyak között feltüntetve.) Az oktatott tantárgyak megfelelnek a szak képzési céljának és a kitűzött szakmai kompetenciák elsajátításának. Az elméleti és gyakorlati képzés aránya megfelelő. A képzés 80 óra kötelező – de nem kreditértékes – szakmai gyakorlatot is tartalmaz, melyet valamelyik finnországi ISKCON¹⁵ Központban kell a hallgatóknak letölteni.

Személyi feltételek

A szakfelelős (egyben szakirány- és tantárgyfelelős is) megfelel az előírásoknak, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, PhD fokozattal rendelkezik. Az önértékelés szerint a képzés tantárgyjainak száma 63, a képzésben – a székhelyen folyó képzés 16 oktatójával szemben – azonban **csak 8 oktató** vesz részt, mindannyian külföldiek. ¹⁶ **Az oktatók száma tehát Helsinkiben rendkívül alacsony**, ezen feltétlenül javítani kell a jövőben.

A megjelölt 7 tantárgyfelelős mindegyike teljes munkaidőben foglalkoztatott oktató, közülük 4 minősített. Disszertációjukat mindannyian a vaisnavizmussal összefüggő témakörben írták. A másik **három megjelölt tantárgyfelelős** (ők összesen 64 kreditnyi tantárgyért felelősek, ez a kötelező tárgyak kreditértékének 41 %-a) **azonban nem felel meg a MAB elvárásoknak, nincs tudományos fokozatuk, s mindhárman adjunktusok**. Közülük 1 fő fokozatszerzés előtt áll, két fő doktorandusz, disszertációján dolgozik, tehát a közeljövőben javulás várható a megfelelés tekintetében. **A székhelyen kívüli oktatásban** az önértékelés szerint – egy gyakorlatvezetést leszámítva – **a tantárgyfelelősök nem vesznek részt, ez nem felel meg a MAB elvárásoknak.**¹⁷

A Helsinkiben oktatók nem magyar (nem is mind finn) állampolgárok, az önértékelés szerint „címzetes főiskolai oktatói státusban szerepelnek a főiskola állományában”, így azonban a képzés **nem felel meg a teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatott (T/E) 3:1-es elvárt oktatói aránynak**, hiszen Helsinkiben ténylegesen mindössze egyetlen „T” oktató oktat.¹⁸

A 8 oktató mindegyike doktori fokozattal rendelkezik, ám ötüknek természettudományi, illetve mérnöki fokozata van. S noha az önértékelés szerint „a fokozatszerzés óta elmélyedtek tudományterületük vaisnava aspektusainak vizsgálatában”, ezen aspektusok nem tűnnek magától értetődőnek egy kémikus, egy zoológus, vagy éppen egy mérnök szakterületén.

A tantárgyfelelősök azonosak lévén, a kreditterhelés tekintetében is hasonló a helyzet a székhelyen folyó képzéssel, azaz jelentős, a MAB által elfogadhatónál magasabb egyes oktatók tantárgyfelelősi

¹⁵ *International Society for Krishna Consciousness*

¹⁶ A képzés sajtó, angol nyelvű honlapja 17 helsinki oktatót sorol fel (köztük – részben a felvett nevek miatt – nem azonosítható az önértékelésben nevesített mindegyik oktató). Lásd *Bhaktivedanta College Finland*, <http://www.bvkk.fi/teachers/>

¹⁷ „A szak minden tantárgyához tartozik felelős, akinek a tantárgy oktatásának szervezése, a tantárgy-fejlesztés, az **oktatásban és a számonkérésben való részvétel** stb. a feladata.” (MAB szakmai bírálati szempontok alapképzési szakok indításához)

¹⁸ „T” oktató: „Olyan oktatási feladatot ellátó, **az intézménnyel határozott vagy határozatlan idejű munkaviszonyban, ill. közalkalmazotti jogviszonyban vagy ezekkel azonos elbírálás alá eső jogviszonyban** álló, *oktatói, tanári* vagy *tudományos kutatói munkakörben* foglalkoztatott, aki az intézmény foglalkoztatási követelmény-rendszerében a munkakörre meghatározott feladatát az Nftv. 26. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti teljes óraszámában látja el.” (u.o.)

kreditterhelése. A maximális 35 kreditet két oktató terhelése haladja meg: 36 – a két BHF szakon együtt, 40 – csak ezen a szakon. (A székhelyen folyó képzésben résztvevő harmadik magas kreditterhelésű [28/58] személy – több más hazai oktatóval együtt – a székhelyen kívüli képzésben nincs feltüntetve oktatóként.) Három további tantárgyfelelős feltüntetett terhelése magasabb még 25 kreditnél (30, 30, 32), ezek azonban azonos tantárgyak (*vallásfilozófia*, illetve *szanszkrit*) a két BHF alapszakon, s így nem kell összeadni kreditértékeiket a terhelés számításához. Mindent egybevéve azonban a 35 kredit túllépése miatt **a képzés jelenleg nem felel meg teljes mértékben az oktatói kreditterhelésre vonatkozó MAB elvárásoknak.**¹⁹ (A mesterképzési szak 2014-es – budapesti – indulásával a kreditterhelések még magasabbak lesznek!)

A személyi feltételek tekintetében összességében a *vaisnava teológia* székhelyen kívüli (Helsinki) alapképzés nem felel meg a MAB akkreditációs elvárásoknak.

Tudományos háttér

A képzés tudományos háttérére vonatkozóan érvényesek a fent, a székhelyen folyó képzés kapcsán mondottak. A helsinki képzés illeszkedik az általános tudományos programba, de önálló elemeket is tartalmaz, a képzés speciális formájának megfelelően. Itt is bevezették az oktatók számára az egységes kutatási normarendszert. (A helsinki oktatók publikációiról nem szól az önértékelés, s a képzés honlapja – <http://www.bvkk.fi/introduction/> – sem tartalmaz ilyen információt.) A helsinki képzés keretében évente négyszer tartanak nemzetközi teológiai előadásorozatot, továbbá nyaranta intenzív kutatói hetet rendeznek, helsinki budapesti és más országokból érkező kutatók részvételével. Együttműködéseket alakítottak ki továbbá finn egyetemek vallástudományi képzéseivel.

Infrastrukturális feltételek

A székhelyen kívüli képzés helyszíne egy parkos környezetben fekvő helsinki udvarház, melyben az oktatás céljaira 4 tanterem, 2 számítógépterem, iroda és 2 tanári szoba, könyvtár és kiszolgáló helyiségek állnak rendelkezésre, mintegy 420 m²-en. A nem finn, illetve helsinki lakhelyű oktatók időszakos elhelyezését 3 tanári apartman biztosítja (összesen további 122 m²). A hallgatók 5 db számítógépet használhatnak, internet csatlakozással. A számítástechnikai és oktatástechnikai ellátottságot az igényeknek megfelelően fejlesztik, bár erre a rendkívül alacsony hallgatói létszám (lásd alább) miatt nincs komoly szükség. A budapesti székhely és a helsinki oktatási helyszín info-kommunikációs kapcsolata megoldott, a helsinki hallgatók bekerültek a főiskolai Neptun nyilvántartásba. A könyvtárban mintegy 4500 kötetes angol nyelvű szakirodalom áll rendelkezésre, gyorsan bővülő digitális állomány mellett. A tantárgyleírásokban szereplő jegyzetek és könyvek elérhetők a könyvtárban, kölcsönözhetőek vagy megvásárolhatók.

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám – még a képzés nem túl régi, 2009-es indulását tekintve is – rendkívül alacsony: a 2013/14-es tanévben nappali képzésben a három évfolyamon összesen 7, levelező képzésben 6 hallgató vesz részt, mindannyian költségtérítéses formában. Az intézménynek törekednie kell a létszám emelésére, illetve komolyan mérlegelnie ajánlott, hogy fenntartható-e egyáltalán ez a képzés ilyen alacsony hallgatói létszám mellett. Az évfolyamonkénti 2-3 fő, párosulva az oktatók egy részének időszakos jelenléte miatt tömbösített szemináriumokkal, nem igazán minősíthető a felsőoktatásban elvárt és megszokott működési gyakorlatnak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A székhelyen kívüli képzés angol nyelven folyik, időbeli lebonyolítása a kis hallgatói létszám, valamint a nem helsinki illetőségű oktatók fent már jelzett korlátozott rendelkezésre állása miatt eltér a székhelyen folyó képzésétől. A tanórák a nappali képzésben szerdán, pénteken és szombaton, a levelező képzésben pénteken és szombaton vannak. A nem helsinki illetőségű oktatók óráikat tömbösítve, valamint tutoriális megbeszélések keretében tartják. A tananyag fejlesztése a hazai képzéssel szinkronban van, feldolgozva az eddigi tapasztalatokat. A letöltendő gyakorlat a székhelyen folyó képzés-

¹⁹ A MAB elvárás a következő: „A teljes munkaidejű oktatók (AT) 2/3-ának oktatói terhelése nem haladhatja meg a 25 kredit és max. 5 gondozott/oktatózott tantárgyat az adott szakon, összesen pedig legfeljebb 1/3-uk oktatói terhelése – alap- és mesterképzést is figyelembe véve – lehet 35 kredit és max. 7 gondozott/oktatózott tantárgy.” (Az oktatói terhelést a szak diszciplináris sajátosságait figyelembe véve a bizottságok eltérően is értékelhetik, mérlegelhetik.)

hez hasonlóan itt is 80 óra. A negyedévente megrendezendő nemzetközi előadássorozaton való részvétel a hallgatók számára kötelező.

A hallgatók felkészülésben való segítségét az alacsony hallgatói létszám jelentősen megkönnyíti. Mivel a képzés külföldön folyik, a nemzetközi kapcsolatok sokkal intenzívebbek.

Értékelés és ellenőrzés

Az elsajátított tudásanyag számonkérése – a székhelyen folyó képzéshez hasonlóan – év közben kis-előadásokkal, zárhelyi dolgozatokkal, a félévek végén vizsgával, a képzés végén szakdolgozat készítésével és záróvizsgával történik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményessége az alacsony hallgatói létszám miatt statisztikusan csak korlátozottan értékelhető, ám a tényadatok nem mutatnak kedvező képet a székhelyen kívüli képzés eredményességéről. *Nappali képzésben* a 2009-ben felvett 11 hallgatóból 2012-ben 4 szerzett diplomát, 4 a tanulmányait sikertelenül fejezte be, 3 fő pedig passzív. A **lemorzsolódási arány 36 %**. 2010-ben nem volt jelentkező a nappali képzésre. *Levelező képzésben* még senki sem szerzett diplomát a 2009-ben és 2010-ben összesen felvett 14 főből. A 2009-ben felvett 8 hallgató mindegyike sikertelenül fejezte be tanulmányait, azaz **a lemorzsolódási arány ezen az évfolyamon 100 %-os**.

A rendkívül alacsony hallgatói létszám és a tutoriális megbeszélések különösen jó lehetőséget biztosíthatnak a tehetséggondozás számára. A képzés eredményességében azonban nem mutatkozik e lehetőségek tényleges kihasználása.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a főiskola rektora, így intézményi beágyazottsága értelemszerűen igen jó, a helsinki képzésben azonban nem oktat. A szak gondozása, irányítása mindazonáltal Budapestről biztosított. A Helsinkiben oktató tanárok együttműködése a többiek nem folyamatos jelenléte miatt a budapesti képzésénél lazább. A képzés alapvetően itt is egyházi igényeket szándékozik kielégíteni.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A helsinki képzés belső minőségbiztosítása a budapesti minőségbiztosítási rendszerhez kötődik. A szakon folyó képzés minőségének rendszeres ellenőrzéséért a *Minőségbiztosítási bizottság* felelős. A folyamatos elektronikus kapcsolat (e-mail, skype, Neptun) mellett a minőségbiztosítási felelős évente 2-3 alkalommal utazik ellenőrzések, egyeztetések céljából Helsinkibe.

Az oktatók kiválasztásában itt ugyancsak fontos szempont volt a hitbéli elkötelezettség, s persze a személyes kapcsolatok is szerepet játszottak. A 8 fő eloszlása az oktatói korfán egyenletes, 6 fő 35-65 év közötti, 2 fő 65 évesnél idősebb. A képzés fennmaradása esetén itt is hasznos lenne néhány további, fiatalabb oktató alkalmazása a folyamatos oktatói utánpótláshoz.

Az eddig végzett hallgatók elenyésző száma (4) miatt diplomás pályakövetésről a helsinki képzés vonatkozásában nem beszélhetünk.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A helsinki képzésre vonatkozó SWOT analízis a szak budapesti képzésére készített elemzéshez kapcsolódik. Specifikus elemek itt az erősebb nemzetközi beágyazottság (oktatók), s a gyengeségek között a hallgatói szolgáltatások és a képzés promóciójának javítható volta, valamint az oktatók kis száma. Itt is van tennivaló továbbá az oktatók kutatási tevékenysége, publikációs aktivitása terén. Az önértékelési elemzésben ugyan nem szerepel, de feltétlenül hozzá kell az előbbiekhöz tegyük az igen alacsony hallgatói létszám és ennek tükrében a rendkívül magas, egy évfolyamon teljes lemorzsolódás problémáit.

A BHF *vaisnava teológia* székhelyen kívüli alapképzéséről a fentiek szerint kirajzolódó kép óhatatlanul felveti a kérdést: kellően megalapozott volt-e a főiskola részéről a külföldi képzés kezdeményezése és megindítása, úgy az erőforrások, az oktatói kapacitás, mint a valós piaci-felhasználói igények szempontjából? Nem erőn (és szükségleten) felüli vállalkozás-e a képzés fenntartása Helsinkiben? S még általánosabban: valóban (magyar) felsőoktatási képzésként kell-e megvalósuljon a Krisna-tudatú hívők közösségének (finnsországi) szerzetesi oktatása, utánpótlása?

A képzés nem felel meg a MAB akkreditációs elvárásoknak.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A főiskola vezetése – minden lényeges tényezőt alaposan mérlegelve – tekintse át a székhelyen kívüli képzés eddigi működését és jelenlegi helyzetét, különös tekintettel az oktatók és hallgatók alacsony számára, valamint a képzés eddigi eredményeire, illetve eredménytelenségére, s hozzon döntést a képzés további fenntartásának tárgyában.²⁰
2. Amennyiben a képzést továbbra is működtetni kívánják, úgy rendkívül sürgős és hathatós intézkedések szükségesek a beiskolázási mutatók javítására (évfolyamonként legalább 6-8 fő felvétele), erős felvételi szűréssel, különös hangsúlyt fektetve a jelentkezők képzés (hitélet) iránti elkötelezettségének vizsgálatára, a – levelező képzésben páratlanul – jelentős hallgatói lemorzsolódás megfékezésére. A székhelyen folyó képzésre ajánlott hatékonyabb oktatási-tanulási tartalom- és folyamatszervezés megvalósítása itt is szükséges.
3. Az oktatók száma Helsinkiben rendkívül alacsony, ezen – a képzés fennmaradása esetén – feltétlenül javítani kell a jövőben. Biztosítandó a tantárgyfelelősök részvétele a székhelyen kívüli oktatásban és számonkérésben. Orvosolandó továbbá a tantárgyfelelősi kreditterhelés, T/E oktatói arány, valamint minőség akkreditációs elvárásoknak való jelenlegi nem teljes megfelelés. Itt is hasznos lenne néhány további, fiatalabb oktató alkalmazása a folyamatos oktatói utánpótláshoz.
4. A budapesti képzés életében igen csekély mértékben jelenik meg a Helsinkiben folyó képzés. Ez – fennmaradása esetén – a magyar hallgatók számára jobban hasznosuló (rész)képzéssé válhatna.

---

²⁰ Az LB jelentés tervezetére küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a Szenátus 2014. augusztus 25-i döntése szerint a 2014/15-ös tanévtől határozatlan ideig nem indítják a *vaisnava teológia* képzést Helsinkiben.

<i>Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola</i>	Akkreditációs minősítés
<p>Vaisnava jógamester alapképzési szak (6 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/4/4.</p>	<p>2014/8/IX/7/3. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p style="text-align: center;">A</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2015. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2015 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A *vaisnava jógamester* alapképzési szak tanterve megfelel a vonatkozó KKK-nak. A KKK-ban feltüntetett két szakirány közül (*dzsnyána-jóga*, *bhakti-jóga*) eddig csak az előbbi indult, ennek főtárgyai megegyeznek a – MAB által támogatott, részletes – KKK-ban leírtakkal. Az oktatott tantárgyak így megfelelnek a szak képzési céljának és a kitűzött szakmai kompetenciák elsajátításának. Az elméleti és gyakorlati képzés aránya megfelelő. A képzés 80 óra kötelező – de nem kreditértékes – szakmai gyakorlatot is tartalmaz, melyet a somogyvámosi Krisna-völgyben és egy jógatáborban kell a hallgatóknak letölteni.

Személyi feltételek

A szakfelelős (egyben szakirány- és tantárgyfelelős is) megfelel az előírásoknak, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, PhD fokozattal rendelkezik. Az önértékelés szerint a képzés tantárgyainak száma 71, a képzésben 20 oktató vesz részt (közülük 17 a *vaisnava teológia* szakon is tanít). A megjelölt 8 tantárgyfelelős közül 7 teljes munkaidőben foglalkoztatott (T) oktató, 1 pedig egyéb (E, részfoglalkozású), közülük 3 rendelkezik tudományos fokozattal (PhD). A további **öt megjelölt tantárgyfelelős** (ők összesen 89 kreditnyi tantárgyért felelősek, ez a kötelező tantárgyak kreditösszegének 70 %-a!) **nem felel meg a MAB elvárásoknak: nincs tudományos fokozatuk**, továbbá **hárman adjunktusok, kettejük pedig „oktató”**. Utóbbi két személy közül az **egyiknek** (vezető jógaoktató) **mester(egyetemi) szintű diplomája sincs**, a BHF-en szerzett alapképzési oklevelet. (Tervei szerint el fogja végezni a 2014 őszén induló *vaisnava teológia* mesterszakot.) A tantárgyfelelősök közül jelenleg 3 fő doktorjelölt, tehát a közeljövőben javulás várható a minősítettségi arány tekintetében, noha az még így sem fogja elérni a 100 %-ot a kötelező tantárgyak vonatkozásában.

Jelentős, a MAB által elfogadhatónál magasabb egyes oktatók tantárgyfelelősi kreditterhelése. A maximális 35 kreditet három oktató terhelése haladja meg (36 – a két BHF szakon együtt, 40 – a másik szakon tantárgyfelelős, itt csak oktat, 58 – ebből a BHF-en, „E” státusban, 28 kredit, ezen a szakon). Két oktató terhelése 25 kredit feletti: 32, illetve 35 kredit (utóbbi személy a 2014-ben induló *vaisnava teológia* mesterszak szakfelelőse, tantárgyfelelősi kreditterhelése arra vonatkozik). Három további oktató feltüntetett terhelése magasabb még 25 kreditnél (30, 30, 32), ezek azonban azonos tantárgyak (*vallásfilozófia*, illetve *szanszkrit*) a két BHF szakon, s így nem kell összeadni kreditértékeiket a terhelés számításához. Mindent egybevéve azonban a 35 kredit túllépése miatt **a képzés jelenleg nem felel meg teljes mértékben az oktatói kreditterhelésre vonatkozó MAB elvárásoknak.**²¹ (A *vaisnava teológia* mesterképzési szak 2014-es indulásával a kreditterhelések az érintett oktatóknál még magasabbak lesznek!)

Az oktatók száma alacsony a hallgatói létszámhoz viszonyítva (a 2012/13-as tanév végén 142 aktív és 22 passzív hallgató), amin mindenképpen ajánlott javítani a jövőben.

²¹ A MAB elvárás a következő: „A teljes munkaidejű oktatók (AT) 2/3-ának oktatói terhelése nem haladhatja meg a 25 kredit és max. 5 gondozott/oktatott tantárgyat az adott szakon, összesen pedig legfeljebb 1/3-uk oktatói terhelése – alap- és mesterképzést is figyelembe véve – lehet 35 kredit és max. 7 gondozott/oktatott tantárgy.” (Az oktatói terhelést a szak diszciplináris sajátosságait figyelembe véve a bizottságok eltérően is értékelhetik, mérlegelhetik.)

A szakon orvos, valamint pszichológus végzettségű oktató is tanít egészségügyi ismereteket, ez mindenképpen pozitív. Ezzel a tantárggyal kapcsolatban figyelembe vették a MAB korábban tett ajánlásait.

A teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatók aránya (T/E = 3:1) tekintetében a képzés **túllépi a MAB által még megfelelőnek tartott arányt**: 13 T és 7 E személy oktat a szakon (az oktatói lista adatai szerint). Az „E” oktatók 35 %-os aránya – még a képzés speciális jellegét tekintve is – csökkentendő.

Tudományos háttér

A *vaisnava jogamester* alapképzési szak 2009-ben indult. Az elmúlt négy-öt év jobbra a kezdeti útkereséssel telt. A tudományos munka itt – a *vaisnava teológia* szakhoz képest – jelenleg is jobban háttérbe szorul az oktatói tevékenység mögött, ami részben az oktatók komoly óraterhelésével is magyarázható. A jóga iránti jelentős érdeklődés feltétlenül indokolná szakmai műhely létrehozását, amelybe intézményen kívüli szakemberek bevonása is hasznos lenne.

A főiskolán kialakított egységes oktatói kutatási normarendszer e szakon is érvényes (mint jeleztük, a szak 20 oktatója közül 17 a *vaisnava teológia* szakon is tanít). A közelebről a szakhoz köthető publikációk eddig döntően a főiskola folyóiratában, a *Tattva*-ban jelentek meg, több ízben tematikus szám keretében. E szakra is érvényes a főiskola másik képzésénél tett javaslat: a publikációs aktivitás fokozása mellett hasznos lenne az intézmény, illetve saját publikációs fórumuk keretein kívül is megjeleníteni munkákat.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános infrastruktúrája megfelelő, bár a főiskola épülete nem nagy. Az oktatási (8 tanterem) és kiszolgáló helyiségek rendelkezésre állnak. A speciális infrastruktúra szervesen kiegészíti a képzés általános igényeit. Ebből a szempontból igen előnyös a főiskola számára, hogy a szomszédos *Haré Krisna Oktatási és Kulturális Központ* helyiségeit is használhatják oktatási célokra (pl. zenei oktatás indiai hangszerekkel, tankönyvhasználat, főzősziget a *dietetika* tantárgyhoz). A főiskola jogatermei a tanórákon kívüli időszakokban is a hallgatók rendelkezésére állnak gyakorlásra. A szakmai gyakorlat egyik helyszíne pedig a somogyvámosi Krisna-völgy.

Az oktatást és tanulást, a hallgatók felkészülését segíti a főiskola könyvtára. Külön erény az oktatási segédletek, nagyszámú jegyzet megírása és minden hallgató rendelkezésére bocsátása.

(Lásd még feljebb a II.3.5. pontban mondottakat.)

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám az épület infrastrukturális befogadási korlátjának közelében mozog különösen a levelező hallgatók esetében, bár alatta marad a tervezett maximális létszámnak. Az elmúlt öt év átlagában a megvalósult létszám a szakon nappali képzésben 17 fő, levelező képzésben 27 fő volt. A 2012/13-as tanév végén a szaknak összesen 142 aktív és 22 passzív hallgatója volt, ez az eddigi legmagasabb adat. Mindazonáltal a hallgatói létszám növelésének megfontolt határait célszerű lenne kijelölni. Az intézmény alapító okiratában szereplő maximális hallgatói létszám (40 fő/évfolyam/szak nappali, 60 fő/évfolyam/szak levelező képzésben) a jelenleg meglévő infrastruktúrához túlméretezettnek tűnik. A tényleges beiratkozás és a hallgatók lemorzsolódása kiegyenlítősebbé teszi a helyzetet, de egyetlen intézmény célja sem lehet a hallgatói létszám ilyen módú „szabályozása”.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A *vaisnava jogamester* alapszakra kifejlesztett tananyag létrehozásában az oktatók a klasszikus indiai szövegekhez nyúltak vissza (*Bhagavad-gítá*, *Jógaszútra*), mivel itt már meglévő ISKCON anyagra nem tudtak támaszkodni. Ez mindenképpen dicséretes, értékes nyitás a hinduizmusnak a gaudíja vasnavizmuson kívüli irányzatai felé.

A tudásátadás módja nagymértékben épít a jó és közvetlen tanár-diák viszonyra. A szak tárgyánál fogva jelentős a gyakorlati képzés és a rendszeres otthoni gyakorlás súlya. A hallgatók naponta kitöltendő gyakorlati naplót vezetnek, a harmadik évben pedig tanári jelenlét mellett bemutató órákat tartanak egymásnak és segédtanári lehetőség is kapnak.

A szak hallgatói – szabadon választható tantárgyak keretében – megismerkednek a vegetáriánus főzés, valamint a vaisnava zene alapjaival is, továbbá 5 féléves kutatómódszertani képzést is kapnak.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag számonkérése és a számonkérés jellege (gyakorlati napló ellenőrzése, kiselőadások, szemináriumi és zárhelyi dolgozatok, gyakorlati és elméleti vizsga) egyaránt megfelelő. A gyakorlati ismeretek értékelése jó, a számonkérés tapasztalatait az oktatók a vizsgaidőszakok után megbeszélik a *Tanári Tudományos Tanács* ülésén, döntenek esetleges változtatásokról.

A szakdolgozati témaválasztás – a *vaisnava teológia* szakkal megegyezően – a harmadik félévben történik, az oktatókkal közös döntés eredménye, megadott témák alapján illetve önálló kezdeményezésre. A szakdolgozat írását segíti az 5 féléves – szabadon választható – *kutatómódszertan* tantárgy, valamint egy kifejezetten erre a célra készült jegyzet.

A záróvizsga elméleti és gyakorlati részből áll. Előbbin a hallgató a szakdolgozata kapcsán megfogalmazott kérdésekre kell válaszoljon (minimum 4 kérdés). A gyakorlati záróvizsgarész összetett, összesen öt elemet tartalmaz, egyéni és csoportos *ászana* kivitelezéssel, légzőgyakorlatok bemutatásával és tanításával, gyakorlatsorozat összeállítással. A záróvizsgák tapasztalatait a *Tanári Tudományos Tanács*, a záróvizsga bizottságok munkáját a Szenátus értékeli és dönt a szükséges változtatásokról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatók lemorzsolódása számottevő, **eddig mindössze 5 (!) hallgató szerzett diplomát a szakon nappali képzésben, 17 pedig levelező képzésben**, a megfelelő évfolyamokra (2009-10 között) felvett 45, illetve 89-ből. Vannak persze még aktív és passzív hallgatók, akik eljuthatnak a diplomáig, ám a felvettek és a **tanulmányaikat sikertelenül befejező 13, illetve 32 hallgató** összevetése alapján mégis azt kell megállapítani, hogy **a lemorzsolódás jelentős: 29, illetve 36 %-os**, a két munkarendben. A sikeres záróvizsgát tett hallgatók közül továbbá 1 nappali és 2 levelező hallgató nyelvvizsga hiányában nem kapott oklevelet.

A diplomát szerzett hallgatók aránya tehát nagyon alacsony (10, illetve 19 %), ugyanakkor azonban a jogamester szakon megszerzett ismeretek és képességek munkaerő-piaci hasznosíthatósága igen kedvező. A lemorzsolódás csökkentése főiskolai célkitűzés.

A hallgatók TDK munkában való részvétele szerény. Célkitűzés a részvétel intézményi ösztönzése. A tehetséggondozást segíti, hogy a főiskolának affiliációs szerződése van két indiai egyetemmel, melyeken a BHF-en szerzett alapképzési diploma birtokában folytathatják tanulmányaikat mester, majd doktori szinten. Ezzel a lehetőséggel egyelőre egyetlen hallgató sem élt.

(A képzések eredményességéről lásd még feljebb a II.2.1. pontban mondottakat.)

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a főiskola rektor-helyettese, így intézményi beágyazottsága értelemszerűen igen jó. A szak gondozása, irányítása, az itt oktató tanárok együttműködése megfelelő. A képzés – jó munkaerő-piaci, társadalmi hasznosíthatósága mellett is – hitéleti képzés, a fenntartó egyház által követett értékek bázisán szerveződik, de a fenntartó a szakmai kérdésekben önálló mozgásteret ad a főiskolának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A szakon folyó képzés minőségének rendszeres ellenőrzéséért a *Minőségbiztosítási bizottság* felelős.

Az oktatók alkalmazásának fő feltétele – a hitbéli elkötelezettség mellett – a szakmai felkészültség, az eddigi oktatói-kutatói életút, az alkalmazás feltételei összhangban állnak a felsőoktatási törvénnyel. Az oktatói korfa megfelelő, az oktatók többsége (12 fő) 45 év alatti.

Az érdeklődő, leendő hallgatók számára felvételi előkészítő tanfolyamot szerveznek. A hallgatók szóbeli és gyakorlati felvételi vizsgát tesznek, mely pályaalkalmassági beszélgetést is tartalmaz. A lemorzsolódás nagy aránya azt mutatja, hogy e szakon is hatékonyabb szűrés indokolt a jelentkező hallgatók között.

Az oktatási-tanulási folyamatban az ismeretek és gyakorlati képességek elsajátíttatása mellett a hallgatók hitéleti nevelése, fejlesztése, inspirálása van a fókuszban. A hallgatói visszacsatolás az oktatók

munkájáról félévente, az OMHV keretében történik. Ezen a szakon is működik a hallgatói mentori rendszer, a harmadéves hallgatók az oktatók közül választhatnak mentort.

A végzett hallgatókkal való kapcsolattartás – a végzetek nem túl nagy számára is tekintettel – egyelőre nem szisztematikusan kétirányú, így nehezebb a nyomonkövetés és a képzés igazítása az elvárásokhoz. A főiskola rendszeres hírlevelet küld végzettjeinek az aktuális programokról. Kiemelhető jó gyakorlat, hogy a tanulmányaikat sikertelenül befejező hallgatókat kérdőíves megkeresés formájában kérdezik a távozás okairól, valamint a képzésre vonatkozó véleményükről. Alkalmi szóbeli visszajelzésekből tudható, hogy a végzetek jelentős része önálló vállalkozásként saját joga-stúdiót működtet, vagy egyéni jogaoktatóként dolgozik.

(Lásd még feljebb a II.3. fejezetben mondottakat.)

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak önálló SWOT elemzést készített, mely természetesen kapcsolódik a hasonló intézményi elemzéshez (lásd feljebb, a II.1. pontban). A szak vezetése tisztában van a főbb erősségekkel (versenyelőny a jogaképzésben, elméleti és gyakorlati képzés egysége, önálló tananyag, stb.) és gyengeségekkel (külső kommunikáció, hallgatói szolgáltatások, oktatók túlterheltsége, angol nyelvtudásuk hiánya, stb.), s ezek alapján lehetséges fejlesztési stratégiákat dolgoztak ki a gyengeségek lehetséges megszüntetésére.

A 2009-es indítása óta a *vaisnava jogamester* alapképzési szakon viszonylag kiegyensúlyozott hallgatói érdeklődés mellett a főiskola a fenntartó egyház igényein túlmutató képzést folytat. A magyar felsőoktatást általában érintő gazdasági, irányítási, demográfiai problémáktól természetesen ez a képzés sem tudja függetleníteni magát, ám az itt megszerezhető, szélesebb körben hasznosítható végzettség ígéretes lehet a szak jövőbeli működésére nézve is.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Hathatós intézkedések szükségesek a jelentős hallgatói lemorzsolódás megfékezésére, erősebb felvételi szűréssel, hangsúlyt fektetve a jelentkezők képzés iránti elkötelezettségének vizsgálatára is, valamint hatékonyabb oktatási-tanulási tartalom- és folyamatszervezéssel.
2. Javasolt az oktatók számának növelése. A minősítettségi arány javítása (tantárgyfelelősök!) és a kreditterhelések csökkentése mindenképpen szükséges. Az „E” oktatók 35 %-os aránya – még a képzés speciális jellegét tekintve is – szintén csökkentendő. Javasolt továbbá az oktatók idegennyelv-tudásának (angol) fejlesztése.
3. A joga iránti jelentős érdeklődés feltétlenül indokolná szakmai műhely létrehozását, amelybe intézményen kívüli szakemberek bevonása is hasznos lenne.
4. A publikációs aktivitás fokozása mellett hasznos lenne az intézmény, illetve saját publikációs fórumuk keretein kívül is megjelentetni munkákat.

Függelék

A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola által folytatott képzések

hitéleti képzési terület
----

alapképzés (BA)

Vaisnava teológia (N, L)

Vaisnava teológia – székhelyen kívül: Helsinki (N, L)

Vaisnava jógamester (N, L)

*****

A látogató bizottság tagjai:

Kránitz Mihály egyetemi tanár, PPKE, az LB elnöke

Dezső Csaba adjunktus, ELTE

Fajcsák Györgyi igazgató, Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum

Kovács Árpád ny. főiskolai docens, PTE

Gulyás Tibor egyetemi hallgató, PTE (HÖOK delegált)

Az eljárás MAB referensei: **Szántó Tibor, Bátovszky Marianna**

A látogatás időpontja: 2014. április 9.